

## UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem Sądu Rejonowego dla Łodzi-Widzewa w Łodzi z 6 czerwca 2022 roku w sprawie II C 1164/21 z powództwa Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w W. przeciwko (...) spółce partnerskiej w Ł.:

- w punkcie 1 zasądono od pozwanego na rzecz powoda 7.200 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 8 maja 2020 roku do dnia zapłaty;
- w punkcie 2 oddalono powództwo pozostałej części;
- w punkcie 3 zasądono od pozwanego na rzecz powoda 2.200 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od uprawomocnienia się orzeczenia do dnia zapłaty tytułem zwrotu kosztów procesu;
- w punkcie 4 obciążono pozwanego na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego dla Łodzi-Widzewa w Łodzi nieuiszczonymi kosztami sądowymi w wysokości 131,25 zł.

W świetle uzasadnienia wskazanego wyroku Sąd I instancji ustalił, że 11 września 2013 roku (...) Klub Sportowy (...) w P. (dalej: (...)) udzielił pełnomocnictwa ogólnego adwokatom M. B. i P. K. prowadzącym Kancelarię Adwokacką w Ł. do reprezentowania stowarzyszenia przed sądami powszechnymi we wszystkich instancjach. Pozwem z 30 czerwca 2015 roku złożonym w Sądzie Okręgowym w Łodzi powód zainicjował postępowanie sądowe przeciwko (...), wnosząc o zasądzenie 267.978,01 zł wraz z ustawowymi odsetkami od 10 czerwca 2014 roku do dnia zapłaty. W sprawie tej odpowiedź na pozew została wniesiona przez wymienionych adwokatów, w oparciu o udzielone przez stowarzyszenie pełnomocnictwo ogólne z 11 września 2013 roku. między mandatem a pełnomocnikami nie doszło do zawarcia pisemnej umowy, mimo prowadzenia rozmów w tym zakresie. Dwudziestego stycznia 2016 roku (...) wypowiedział wymienionym adwokatom umowę dotyczącą wskazanej sprawy. Wraz z umową adwokatom wypowiedziano także pełnomocnictwa. Następnie w piśmie z 25 lutego 2016 roku (...) poinformował Sąd Okręgowy w Łodzi o wypowiedzeniu pełnomocnictwa.

Wyrokiem z 28 kwietnia 2017 roku, wydanym we wskazanej wyżej sprawie, Sąd Okręgowy w Łodzi oddalił powództwo i zasądził od powoda na rzecz (...) 7.200 zł tytułem zwrotu kosztów procesu. Apelacja powoda, zaskarżająca w całości wydany wyrok, została oddalona wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Łodzi z 30 marca 2018 roku. Powód nie posiadał informacji o wypowiedzeniu pozwanemu pełnomocnictwa przez (...) i 13 kwietnia 2018 roku uściślił na rzecz pozwanego 7.200 zł tytułem zasądzonych kosztów procesu. Tego samego dnia pozwany wystawił fakturę VAT na (...) na 7.200 zł.

Pozwany nie przekazał (...) kwoty otrzymanej od powoda, wobec czego 2 marca 2020 roku powód został wezwany przez (...) do zapłaty zasądzonych kosztów procesu, to jest 7.200 zł, w terminie 21 dni. Po otrzymaniu kopii wypowiedzenia przez (...) pełnomocnictwa pozwanemu, 27 marca 2020 roku powód wypłacił (...) z zastrzeżeniem zwrotu oraz celem uniknięcia egzekucji 7.200 zł.

Pismem z 27 kwietnia 2020 roku powód wezwał pozwanego do zwrotu nienależnego świadczenia w kwocie 7.200 zł zapłaconego 13 kwietnia 2018 roku w związku z wyrokiem Sądu Okręgowego w Łodzi z 28 kwietnia 2017 roku, w terminie 3 dni od dnia doręczenia wezwania. Pismo doręczono pozwanemu 4 maja 2020 roku. Dwa dni później, 6 maja 2020 roku pozwany zwrócił się do (...) z pismem, w którym wezwał do zwrotu środków otrzymanych od powoda tytułem zwrotu kosztów procesu, wskazując na bezpodstawne wzbogacenie (...).

Zapłacone 7.200 zł zostało przez pozwanego wykorzystane na bieżące koszty działalności kancelarii.

W tak ustalonym stanie faktycznym zważono, że materialnoprawną podstawę zgłoszonego roszczenia stanowił art. 405 k.c.1 w zw. z art. 410 k.c. Sąd Rejonowy wskazał, że bezsporna pozostawała okoliczność wypowiedzenia pozwanym przez (...) pełnomocnictwa w trakcie postępowania przed Sądem Okręgowym w Łodzi. Wobec tego uiszczenie przez powoda kosztów procesu należnych (...) na rzecz pozwanego stanowiło postać nienależnego świadczenia, gdyż

pozwany nie był już uprawniony do odbioru świadczenia w imieniu (...), a zatem powód nie był zobowiązany do świadczenia do rąk pozwanego.

Sąd I instancji zwrócił również uwagę, że niezasadny jest argument z art. 452 k.c., gdyż regulacja ta dotyczy wyłącznie wzajemnych relacji pomiędzy dłużnikiem a wierzycielem i nie stanowi podstawy do ograniczenia roszczeń względem osoby nieuprawnionej wynikających z art. 405 czy 410 k.c. Sąd Rejonowy nie podzielił również argumentacji pozwanego iż powód wiedział, że nie jest do świadczenia zobowiązany. W tym kontekście wskazano, że pozwany nie wykazał, by powód wiedział o wypowiedzeniu przez (...) pełnomocnictwa w momencie zapłaty, a zatem by miał świadomość co do braku zobowiązania do spełnienia świadczenia. Nie podzielono również zarzutu, jakoby otrzymane wynagrodzenie zostało spożytkowane, wobec czego pozwany nie pozostaje już wzbogaconą względem powoda, gdyż przeznaczono uzyskaną kwotę na bieżącą działalność kancelarii. W tym kontekście Sąd I instancji wskazał, że roszczenie restytucyjne nie gaśnie w sytuacji, gdy zużycie lub utrata korzyści były produktywne, to jest kiedy wskutek zużycia lub utraty korzyści doszło do zaoszczędzenia wydatków. Wobec przeznaczenia przez pozwanego 7.200 zł na bieżącą działalność kancelarii, zużycie korzyści miało charakter produktywny, wobec pokrycia nią kosztów prowadzonej działalności, a zatem pozwoliło na zaoszczędzenie wydatków, co skutkuje koniecznością przyjęcia, że wzbogacenie nadal występuje.

O odsetkach Sąd Rejonowy orzekł na podstawie 455 k.c. w związku z art. 481 § 1 k.c. Skoro powód pismem z 29 kwietnia 2020 roku, doręczonym 4 maja 2020 roku, wezwał pozwanego do zapłaty w terminie 3 dni, tedy termin na spełnienie świadczenia upływał 7 maja 2020 roku, zatem pozwany pozostawał w opóźnieniu z zapłatą od 8 maja 2020 roku i od tej daty należało zasądzić odsetki ustawowe za opóźnienie, oddalając powództwo w pozostałej części żądania odsetkowego.

Jak wynika z uzasadnienia zaskarżonego orzeczenia, w przedmiocie kosztów orzeczonego na podstawie art. 100 zd. II k.p.c.2 przyjmując, że powód jedynie w nieznaczącej części uległ swojemu żądaniu – co do odsetek. Na łącznie 2.200 zł kosztów procesu poniesionych przez powoda złożyło się: wynagrodzenie pełnomocnika w wysokości 1.800 zł oraz opłata od pozwu w wysokości 400 zł.

W oparciu o art. 113 u.k.s.c.3 w związku z art. 100 zd. II k.p.c. obciążono pozwanego na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego dla Łodzi-Widzewa w Łodzi 131,25 zł tytułem tymczasowo wyłożonych wydatków.

Apelację od omówionego wyżej wyroku w całości wywiódł pozwany, działając przez swojego pełnomocnika w osobie adwokata, występującego również w I instancji. W apelacji zarzucono naruszenie zarówno prawa procesowego, jak i materialnego.

W zakresie prawa procesowego zdaniem apelującego doszło do naruszenia:

- art. 229 k.p.c. w związku z art. 230 k.p.c., 231 k.p.c. i art. 233 k.p.c. wyrażające się w uznaniu za bezsporną między stronami okoliczność, iż powód nie wiedział o wypowiedzeniu pełnomocnictwa (zarzut I);
- art. 229 k.p.c. w związku z art. 230 k.p.c., 231 k.p.c. i art. 233 k.p.c. wyrażające się w uznaniu, że nie doszło do podpisania umowy między pozwanym a (...) (zarzut II);
- art. 233 § 1 k.p.c. w związku z art. 299 k.p.c. i art. 232 k.p.c. przez dokonanie dowolnej zamiast swobodnej oceny materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie, polegającej na:
- uznaniu za wiarygodne w pełnym zakresie depozycji E. C. i S. S., w sytuacji gdy zeznania te były ze sobą co do wielu istotnych okoliczności sprzeczne (zarzut III),
- uznaniu, że okoliczność niekontaktowania się przez (...) z pozwanym po tym, jak powód udzielił (...) informacji o zapłaceniu 7.200 zł uprzednio pozwanemu, pozostaje bez znaczenia dla oceny wiarygodności zeznań świadka E. C. i świadka S. S. (zarzut IV),

- pominięciu przy ocenie zeznań S. S. i E. C. faktu zatajenia przez nich okoliczności otrzymania przez klub sportowy korespondencji od pozwanego (zarzut V),
- uznaniu, że zeznania świadka M. B. w zakresie związania umową i warunków tej umowy nie przesądzają o treści stosunku zobowiązaniowego z (...), w sytuacji gdy zeznania te były ze sobą spójne, dodatkowo zaś nie bez znaczenia jest fakt, że świadek sprawuje zawód zaufania publicznego, stąd zdaje sobie szczególną wagę z waloru zeznań składanych przed Sądem, będąc zobligowanym dodatkowo, niezależnie od regulacji ogólnych, do tego, aby przedstawiać Sądowi prawdziwe okoliczności (zarzut VI);
- art. 233 k.p.c. w związku z art. 232 k.p.c. przez uznanie, że pozwany nie wykazał treści umowy łączącej go z (...) (zarzut VII);
- art. 233 k.p.c. w związku z art. 232 k.p.c. przez uznanie, że strona pozwana nie wykazała, że strona powodowa nie wiedziała w momencie dokonywania przelewu o wypowiedzeniu pełnomocnictwa (zarzut VIII);
- art. 233 § 1 k.p.c. przez niewłaściwą ocenę dowodu z dokumentu w postaci faktury VAT, z którego to dokumentu wynikała wysokość zobowiązania (...) w stosunku do pozwanej, jak i sposób w jaki doszło do rozliczenia przelewu otrzymanego od powoda tytułem zwrotu kosztów procesu (zarzut IX).

W zakresie prawa materialnego zarzucono naruszenie:

- art. 65 § 1 i § 2 k.c. w związku z § 6 punktem 7 r.o.a. (...) i art. 735 § 2 k.c. przez ich błędną wykładnię wyrażającą się w uznaniu, że treść umowy łączącej pełnomocników z (...) nie była tożsama z egzemplarzem umowy przedłożonym do akt (zarzut X);
- art. 452 k.c. w związku z art. 410 k.c. i art. 405 k.c. przez błędną wykładnię wyrażającą się w uznaniu, że norma zawarta w art. 452 k.c. nie znajduje zastosowania w niniejszej sprawie, w sytuacji gdy między podmiotem, na rzecz którego miał świadczyć powód, a pozwanym istniał stosunek prawny w postaci umowy (zarzut XI);
- art. 356 § 1 i 2 k.c. przez jego niezastosowanie w sytuacji, w której pozwany posiadał w stosunku do (...) wymagalne roszczenie o zwrot kosztów zastępstwa procesowego, stanowiące wynagrodzenie pozwanego, stąd nie mógł odmówić przyjęcia świadczenia od innej osoby, niebędącej dłużnikiem, nadto analogicznie jak we wszystkich sprawach, pozwany był uprawniony do odbioru tych kosztów bezpośrednio od drugiej strony (zarzut XII);
- art. 411 pkt 1 k.c. przez błędną wykładnię wyrażającą się w przyjęciu, że w sytuacji w której powód dokonywał zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w innych sprawach z udziałem stowarzyszeń z Gminy S. na rachunek bankowy strony pozwanej, uiszczenie tychże również w sprawie niniejszej nie może być zakwalifikowane jako wiedza co do tego, że nie jest się zobowiązany do świadczenia, biorąc pod uwagę że powód znał właściciela rachunku, oraz miał świadomość o wypowiedzeniu pełnomocnictwa (zarzut XIII).

Z tych względów wniesiono o zmianę zaskarżonego wyroku przez oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego za I i II instancję.

W odpowiedzi na apelację powód, reprezentowany przez pełnomocnika w osobie radcy prawnego, występującego również w I instancji, wniósł o oddalenie apelacji oraz zasądzenie od skarżącego kosztów postępowania według norm przepisanych.

Do zamknięcia rozprawy apelacyjnej 21 lutego 2023 roku nie zmieniono stanowisk w sprawie, przy czym drugi pełnomocnik pozwanego złożył dodatkowe pismo datowane na 14 lutego 2023 roku.

**Sąd Okręgowy zważył, co następuje.**

Apelacja nie okazała się zasadną.

Przed przystąpieniem do szczegółowego uargumentowania zajętego przez Sąd Okręgowy stanowiska zauważyć należy, że sprawa podlegała rozpoznaniu wedle przepisów o postępowaniu uproszczonym. Oznacza to w szczególności, że Sąd Okręgowy obowiązany był poruszać się w granicach zakreślonych pierwotnie złożoną apelacją. Tezy z pisma pozwanego, datowanego na 14 lutego 2023 roku, mogły zostać uwzględnione o tyle, o ile nie stanowiły dalszych zarzutów; te po upływie terminu do wniesienia apelacji, są w postępowaniu uproszczonym niedopuszczalne (art. 505<sup>9</sup> § 2 k.p.c.).

W pierwszej kolejności rozważyć należy zarzuty w zakresie prawa procesowego, jako determinujące prawidłowość ustaleń faktycznych, przyjętych za podstawę rozstrzygnięcia.

Zarzut I odnosi się do przyjęcia bezsporności ustalenia co do braku świadomości powoda wypowiedzenia pozwanemu pełnomocnictwa przez (...). Zarzut jest zasadny – już w odpowiedzi na pozew zakwestionowano owo twierdzenie o braku świadomości (k. 126). Niemniej sam fakt błędnego oparcia się o art. 230 k.p.c., nie powoduje jeszcze konieczności zmiany ustaleń faktycznych. O dokonania przelewu nie budzi wątpliwości Sądu Okręgowego. W świetle życiowego doświadczenia trudno przyjąć, że państwowa osoba prawna, podlegająca regułom dyscypliny finansów publicznych, a jej prezes i główny księgowy – odpowiedzialności za naruszenie tej dyscypliny (art. 4 ust. 1 pkt 2 i art. 18b u.d.f.p.5 w związku z art. 9 pkt 5, art. 18 u.f.p.6 oraz art. 2 ust. 1 i art. 4 u. (...)), świadomie i dobrowolnie, godząc się z uszczupleniem swojego – a więc w istocie: publicznego – majątku, w istocie dokonywała tzw. darowizny rękodajnej<sup>8</sup>. Takie zaś musiałyby być ustalenie, nieco wyprzedzając rozważania materialnoprawne, by móc zarzucić Sądowi I instancji wadliwość ustaleń faktycznych tego rodzaju, że miałyby – w omawianym zakresie – znaczenie dla rozstrzygnięcia. Takich jednak ustaleń na podstawie materiału zgromadzonego w I i II instancji, poczynić nie sposób.

Zarzut II jest przedstawieniem własnej oceny materiału dowodowego, odmiennej od tej, jakiej dokonał Sąd Rejonowy. Nie sposób jednak nie zauważyć, że odwołując się – co czyni sam apelujący – do znaczenia wykonywania zawodu zaufania publicznego, równie trafnie należałoby oczekiwać, że zachowana jest należyta dbałość o dokumentację, a w tej sytuacji brak możliwości przedstawienia dokumentu umowy świadczy o tym, że takiego dokumentu nie podpisano. W tych okolicznościach nie sposób zadanie czynić Sądowi I instancji zarzutu dowolności oceny dowodów. Zarzut nie jest zasadny.

Zarzuty III – VI odnoszą się, podobnie jak omówiony wyżej zarzut II, wprost do kwestii oceny dowodów z zeznań świadków. Jednakże z uwagi na wskazaną już przy okazji zarzutu I argumentację, nawet gdyby przyjąć trafność tych zarzutów – czego Sąd Okręgowy nie czyni – nie spowodowałyby one zmiany rozstrzygnięcia.

Zarzut VII, nawet przy uznaniu jego zasadności, nie miałby znaczenia dla rozstrzygnięcia, jako że treść umowy między pozwanym a (...) nie rzutuje na zasadność roszczenia powoda, wobec wypowiedzenia pełnomocnictwa oraz podstawy prawnej pobrania zasądzonych kosztów procesu przez pełnomocnika strony postępowania cywilnego.

Zarzut VIII został najprawdopodobniej wadliwie sformułowany. Trudno przyjąć – byłoby to całkowicie sprzeczne z całością stanowiska pozwanego, także z uzasadnienia apelacji – by pozwany rzeczywiście uważał iż obciążał go dowód wykazania tego, że powód nie wiedział o wypowiedzeniu pełnomocnictwa w chwili spełnienia świadczenia. Sąd Okręgowy rozumie ów zarzut w ten sposób, że pozwany zarzuca Sądowi Rejonowemu iż ten przyjął w swych ustaleniach, że powód nie wiedział o wypowiedzeniu pełnomocnictwa wbrew twierdzeniom pozwanego, który zmierzał do wykazania okoliczności przeciwnej – że powód miał świadomość wypowiedzenia pełnomocnictwa, w związku z czym spełniał świadczenie wiedząc, że jest ono świadczeniem nienależnym. W tym zakresie należy jednak odwołać się do wskazań przedstawionych wyżej przy okazji omawiania zarzutu I. Z tych samych względów nie jest zasadny zarzut VIII.

Zarzut IX nie ma znaczenia dla rozstrzygnięcia. Jak już wskazano wyżej przy okazji zarzutu VII, treść umowy między pozwanym a (...) nie rzutuje na zasadność roszczenia powoda, wobec wypowiedzenia pełnomocnictwa oraz podstawy prawnej pobrania zasądzonych kosztów procesu przez pełnomocnika strony postępowania cywilnego.

W świetle powyższych uwag ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd I instancji są co do zasady prawidłowe, ponieważ mieszczą się w granicach swobodnej – w przeciwieństwie do dowolnej – oceny przeprowadzonych dowodów jako spójne, logicznie powiązane z materiałem dowodowym, niebudzące wątpliwości w świetle życiowego doświadczenia oraz zupełne z punktu widzenia zakresu ustaleń niezbędnego do prawidłowego rozstrzygnięcia. Jako takie nie mogą być skutecznie zwalczane polemicznymi twierdzeniami apelującego. W konsekwencji Sąd Okręgowy przyjmuje owe ustalenia Sądu Rejonowego za własne z tą tylko zmianą, że ustala iż powód płacąc pozwanemu 7.200 zł nie działał świadomie i dobrowolnie, godząc się z uszczupleniem swojego majątku.

Przystępując do oceny zarzutów naruszenia prawa materialnego, w pierwszej kolejności wskazać należy, że Sąd Okręgowy w obecnym składzie podziela stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w sprawie III CZP 16/119, zgodnie z którym stosunek prawny obejmujący obowiązek zwrotu kosztów procesu, jest stosunkiem publicznoprawnym. Sąd Najwyższy zwrócił nadto uwagę w przywołanej sprawie, że mimo istnienia granicy między prawem publicznym a prywatnym, w niektórych sytuacjach dopuszczalne jest wzajemne sięganie poza tę granicę, przy czym przede wszystkim chodzi o sytuacje, w których w prawie publicznym występuje luka operacyjna, czyli niedostatek unormowań umożliwiających stosowanie tego prawa, albo luka tetyczna, a więc w istocie oczywista, jednoznaczna wadliwość prawa; wówczas korzystanie przez analogię z unormowań prawa prywatnego może okazać się nie tylko uzasadnione, ale wręcz konieczne. Dla porządku należy zauważyć, że ingerencja Parlamentu w kwestie naliczania odsetek za opóźnienie w uiszczeniu kosztów procesu, polegająca na wprowadzeniu art. 98 § 1<sup>1</sup> i 1<sup>2</sup> k.p.c., nie czyni owego poglądu nieaktualnym. Wręcz przeciwnie – Parlament, podzielając stanowisko Sądu Najwyższego, wprowadził do ustawy procesowej, a więc aktu prawa przede wszystkim publicznego, regulację dotyczącą odsetek tak, by z poszanowaniem ugruntowanego stanowiska judykatury, które znalazło swój wyraz w przywołanej uchwale, strony wygrywające proces były uprawnione do pobierania odsetek za opóźnienie, bez odwoływania się do instytucji prawa prywatnego.

Zważyć zatem należy, że podstawą prawną pobrania kosztów procesu należnych stronie przez jej pełnomocnika, jest art. 91 pkt 5 k.p.c., na co trafnie zwrócono uwagę dopiero w piśmie pozwanego datowanym na 14 lutego 2023 roku. Regulację w tym zakresie uznać należy za zupełną i niewymagającą uzupełnienia przepisami prawa prywatnego. Niesłusznie jednak usiłuje pozwany oprzeć korzystne dla siebie stanowisko na przywoływanym we wspomnianym piśmie (s. 9 pisma, k. 272) wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie w sprawie XXVII Ca 1862/16. Naturalnie rację ma tamtejszy Sąd wskazując, że odebranie kosztów procesu przez pełnomocnika po ogłoszeniu wyroku wydanego wskutek rozpoznania apelacji, nie oznacza działania bez umocowania i jest skuteczne w relacji między uiszczającym zasądzone koszty procesu a stroną przeciwną, której pełnomocnikowi płacący koszty uiszcza, choćby następnie pełnomocnik nie rozliczył się ze swoim mocodawcą. Jest to jednak sytuacja faktyczna zupełnie inna od występującej w sprawie niniejszej. Tutaj mamy do czynienia z wypowiedzeniem pełnomocnictwa. Nie jest sporne, że w chwili wpłacenia środków na rachunek pozwanego, żaden z partnerów pozwanego nie był już pełnomocnikiem (...). Tym samym publicznoprawne uprawnienie pozwanego do odebrania kosztów procesu wygasło przed zapłatą. Środki wpłacone winny być niezwłocznie przez pozwanego zwrócone powodowi z zaznaczeniem, że wobec wypowiedzenia pełnomocnictwa, nie jest już uprawniony do pobrania owych środków.

Stanowisko Sądu Najwyższego w sprawie III CZP 16/11 nie wyklucza przelewu roszczenia o zapłatę kosztów procesu. Musiałoby dojść do niego już po wypowiedzeniu pełnomocnictwa. Wcześniejsze dokonanie takiego przelewu byłoby nieskuteczne, gdyż uprawnienie wynikało wówczas z przywołanego już art. 91 pkt 5 k.p.c., zaś prawo publiczne co do zasady nie może być uzupełniane środkami właściwymi prawu prywatnemu, w tym przypadku umową. Nie sposób zaś w okolicznościach sprawy przyjąć takich ustaleń, że oto po wypowiedzeniu pełnomocnictwa pozwany i (...) zawarli umowę cesji wierzytelności publicznoprawnej z tytułu kosztów postępowania zasądzonych od powoda na rzecz (...) wyrokiem z 28 kwietnia 2017 roku.

W tych okolicznościach trafnie Sąd I instancji przyjął, że zachodzi konieczność zastosowania przepisów o nienależnym świadczeniu. Niewątpliwie prawo procesowe nie przewiduje reguł zwrotu świadczenia spełnionego z naruszeniem art. 91 pkt 5 k.p.c. Stosowanie reguł Ordynacji podatkowej jest wykluczone, gdyż nie chodzi o należność publicznoprawną,

a pozwanemu z pewnością nie sposób przydać znamienia organu władzy publicznej (art. 2 § 1 o.p.10). Tym samym stosować trzeba przepisy prawa prywatnego – w tym przypadku o zwrocie świadczenia nienależnego.

W konsekwencji zarzut X nie mógł doprowadzić do zmiany zaskarżonego wyroku. Umowa sprzed wypowiedzenia pełnomocnictwa nie mogła mieć wpływu na pobieranie przez pozwanego od powoda kosztów procesu zasądzonych na rzecz (...).

Zarzut XI również nie okazał się zasadny. Prawidłowe jest stanowisko Sądu Rejonowego, że art. 452 k.c. nie znajduje zastosowania do przedmiotowej relacji. Przepis ten chronić ma spełniającego świadczenie. Nie dotyczy w ogóle relacji między powodem a pozwanym w niniejszej sprawie. Nie sposób również nie zauważyć, że powoływanie się na ten przepis stanowi pewną niekonsekwencję w stanowisku pozwanego – skoro własne stanowisko procesowe pozwany opiera na tym, że do odbioru świadczenia był uprawniony, to powoływanie się na art. 452 k.c. nie jest spójne z taką argumentacją, gdyż warunkiem zastosowania tego przepisu jest wszak to, by przyjmujący spełniane świadczenie nie był do tego uprawniony.

Nie jest przekonujący również zarzut XII. Roszczenie pozwanego względem (...) o wynagrodzenie za świadczoną usługę pomocy prawnej – bez przesądzania jego istnienia, a tym bardziej rozmiaru – miałoby charakter roszczenia prawa prywatnego, skoro regulacja publicznoprawna dotyczy wyłącznie uiszczania kosztów procesu na rzecz strony przeciwnej, względnie innych uczestników postępowania, nie dotyczy natomiast rozliczeń między stroną a jej pełnomocnikiem. Nie ulega zaś wątpliwości, że powód spełniał omyłkowo świadczenie w wykonaniu – jak mniemał – obowiązku publicznoprawnego, to jest realizacji obowiązku zapłaty kosztów procesu stronie wygrywającej, przy czym stosownie do art. 91 pkt 5 k.p.c. czynił to, w swoim wyobrażeniu o rzeczywistości, do rąk pełnomocnika procesowego pozwanego. Tymczasem warunkiem zastosowania art. 356 § 1 lub 2 k.c. musiałoby być ustalenie, że spełniający świadczenie chciał zapłacić cudzy dług, choćby bez wiedzy wyřęczonego dłużnika. Tymczasem nie ulega żadnym wątpliwości Sąd Okręgowy w obecnym składzie, że powód zamierzał wywiązać się z własnego zobowiązania względem (...), nie zaś spełnić świadczenie w ramach zapłaty długu (...) wobec pozwanego, z zamiarem zwolnienia w ten sposób (...) ze zobowiązania względem pozwanego.

Zarzut XIII został w istocie omówiony już przy uzasadnieniu poglądu o nieskuteczności zarzutu I. Sąd Okręgowy w obecnym składzie podziela stanowisko, że ziszczenie się hipotezy normy z art. 411 pkt 1 k.c. odnośnie świadomości spełniającego świadczenie co do tego, że nie jest zobowiązany, wymaga ustalenia iż – jak wyżej wskazano – spełniający nienależne świadczenie świadomie i dobrowolnie godzi się na uszczuplenie swojego majątku, w istocie dokonywał tzw. darowizny rękodajnej. Nic w materiale dowodowym niniejszej sprawy nie wskazuje na takie ukształtowanie świadomości i woli powoda. Wręcz przeciwnie – przyjęć należy, że powód spełniał sporne świadczenie w zamiarze zwolnienia się z publicznoprawnego obowiązku względem (...) uiszczenia zasądzonych prawomocnie kosztów procesu, uznając iż spełnia je w sposób wynikający z art. 91 pkt 5 k.p.c.

W konsekwencji prawidłowym okazało się również rozstrzygnięcie końcowe. Sąd Okręgowy rozważania Sądu Rejonowego podziela, z przedstawionym wyżej uzupełnieniem odnoszącym się do publicznoprawnego charakteru należności z tytułu kosztów procesu i skutków takiej charakterystyki rzezzonego świadczenia dla przedmiotowego roszczenia.

W konsekwencji prawidłowe jest również rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów procesu. Nie zgłoszono zarzutów przeciwko temu rozstrzygnięciu, niezależnych od oczekiwanego przez apelującego rozstrzygnięcia co do rozstrzygnięcia głównego.

Z tych wszystkich względów, a nadto wobec braku okoliczności skutkujących nieważnością postępowania, które winny być brane pod uwagę z urzędu, uznając zaskarżone orzeczenie za prawidłowe, apelację pozwanego oddalono jako bezzasadną (art. 385 k.p.c.).

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 w związku z art. 99 w związku z art. 391 § 1 zd. I k.p.c. Na koszty postępowania apelacyjnego powoda złożyło się 900 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego

według stawki minimalnej w postępowaniu apelacyjnym przed Sądem Okręgowym (§ 2 pkt 4 oraz § 10 ust. 1 pkt 1 r.o.r.11). Pozwany obowiązany jest zwrócić te koszty w całości powodowi.

1 Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (j.t. – Dz. U. z 2022 r. poz. 1360 z późn. zm.).

2 Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (j.t. – Dz. U. z 2021 r. poz. 1805 z późn. zm.).

3 Ustawa z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (j.t. – Dz. U. z 2022 r. poz. 1125 z późn. zm.).

4 Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (j.t. – Dz. U. z 2013 r. poz. 461 z późn. zm.); obecnie nieobowiązujące.

5 Ustawa z dnia 17 grudnia 2004 r. o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych (j.t. – Dz. U. z 2021 r. poz. 289 z późn. zm.).

6 Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (j.t. – Dz. U. z 2022 r. poz. 1634 z późn. zm.).

7 Ustawa z dnia 9 maja 2008 r. o Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (j.t. – Dz. U. z 2022 r. poz. 2157 z późn. zm.).

8 Por.: F. D., M. A. [w:] F. M. (red.), H. M. (red.): Kodeks cywilny. Komentarz. Tom III. Zobowiązania. Część ogólna (art. 353-534), W. K. Polska 2018 [el.], teza 3 do art. 411.

9 Uchwała Sądu Najwyższego z dnia 20 maja 2011 r., III CZP 16/11, OSNC z 2012 r., nr 1, poz. 3.

10 Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa (j.t. – Dz. U. z 2022 r. poz. 2651 z późn. zm.).

11 Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (j.t. – Dz. U. z 2018 r. poz. 265 z późn. zm.).